

نکته: هدف از مرور و بررسی تمدن جدید: ارزیابی آن تمدن با معیارهای الهی

درس دوازدهم

نگاهی به تمدن جدید

در درس قبل گزارش کوتاهی از تمدن اسلامی داده شد و با مراجعه به معیارهایی که از قرآن و سیره آموخته بودیم، به ارزیابی این تمدن و کشف دلایل پیشرفت و سپس افول آن پرداختیم. در این درس، بر تمدن جدید مروری می‌کنیم تا این تمدن را با معیارهای الهی ارزیابی کنیم. با این ارزیابی می‌توانیم به نقاط قوت و ضعف این تمدن بیشتری بپریم و نحوه زندگی در آن را بهتر شناسایی کنیم و مسئولیت خود را در مواجهه با آن بدانیم. ۱

حسین عیسی پور
منطقه سرشت دافول

۲. سه تمدن بزرگ اروپا را نام برده و هر کدام را توضیح دهید؟

۳. تمدن جدید اروپا چه ویژگی هایی دارد؟

۴. آشنایی با نقاط ضعف و قوت تمدن جدید اروپا چه فوایدی دارد؟

اروپا تاکنون حداقل شاهد سه تمدن بزرگ بوده است:

۲ (تمدن اول قبل از میلاد حضرت مسیح علیه السلام، در قرن های ششم تا چهارم قبل از میلاد، در یونان باستان شکل گرفت و در روم باستان ادامه یافت.

تمدن دوم، در قرن چهارم میلادی با گسترش مسیحیت در اروپا و آغاز حاکمیت کلیسا بر زندگی سیاسی و اجتماعی مردم آغاز شد و تا قرن های پانزدهم و شانزدهم ادامه یافت. ۲

تمدن سوم با افول قدرت کلیسا در همین قرن ها شروع شد و همچنان ادامه دارد.

۳ (تمدن جدید که تقریباً تمامی جوامع جهان امروز را تحت تأثیر خود قرار داده است و آثار آن در عرصه های مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و... به خوبی نمایان است، مانند هر تمدن دیگری، دارای نقاط قوت و ضعف است) آشنا شدن با این نقاط قوت و ضعف از دو جهت برای ما مطلوب است:

۴ (اول آنکه ما مسلمانان مانند سایر ملت ها، با این تمدن ارتباط مستقیم داریم، بنابراین، هم تحت تأثیر آن قرار می گیریم و هم می توانیم بر آن اثر بگذاریم؛ هر قدر آگاهی و هوشیاری ما بیشتر باشد، قدرت تأثیرگذاری ما بیشتر خواهد بود.

*نکته: میزان تأثیر پذیری و تأثیر گذاری ما بر تمدن جدید بستگی به آگاهی و هوشیاری ما دارد.

دوم آنکه بررسی ضعف ها و قوت های این تمدن در عرصه های مختلف، این کمک را به ما می کند که در راستای احیای تمدن اسلامی، از نقاط قوت این تمدن بهره مند شویم و با عبرت گرفتن از ضعف ها و آسیب های آن، بتوانیم برنامه ریزی درست و کم اشتباهی را برای سامان دهی تمدن اسلامی داشته باشیم. ۴ در ابتدا برای آشنایی هر چه بیشتر با این تمدن لازم است تا با برخی علل و ریشه های شکل گیری آن آشنا شویم.

زمینه های پیدایش تمدن جدید

۱- کلیسا و تعالیم تحریف شده

۶ (تمدن دوم اروپا که به تمدن دوره قرون وسطی مشهور است، با کنار گذاشتن اعتقادات باستانی و بت پرستی و روی آوردن به مسیحیت آغاز شد). ۷ این تمدن، برای اروپایی که قرن ها گرفتار بت پرستی بود، یک حرکت رو به جلو محسوب می شد. با ظهور این تمدن، مردم بت پرست اروپا به یک دین الهی معتقد شدند، بت ها و بتخانه ها از بین رفت، اتحاد در سرزمین اروپا حاکم شد، بناهای باشکوه مذهبی ساخته شد، کتاب هایی در اخلاق، معنویت و فرهنگ نگارش یافت و آثار هنری بزرگی پدید آمد. ۷

۵. علل و زمینه های پیدایش تمدن جدید اروپا را بنویسید؟

پاسخ: ۱- کلیسا و تعالیم تحریف شده ۲- بهره گیری از تجربیات سایر تمدن ها

۶. تمدن دوم اروپا (قرون وسطی) با چه تحولی آغاز شد؟

۷. پیامد مثبت تمدن دوم (قرون وسطی) برای اروپا چه بود؟

۸. برخی اعتقادات نادرست مسیحیت در قرون وسطی را ذکر کنید؟

۹. نتیجه ی اعتقادات و آیین های نادرست مسیحیت در قرون وسطی را برای مردم را ذکر کنید؟

اما از سوی دیگر، مبلغان مسیحی اعتقادات نادرستی را که از نظر خودشان اعتقادات رسمی مسیحیت بود تبلیغ می کردند.^۸ آنان معتقد بودند که آدم در بهشت اولیه مرتکب گناه شده است و این گناه به فرزندان آدم نیز سرایت کرده و هر کسی با گناه اولیه به دنیا می آید. بنابراین هر کودکی پس از تولد باید غسل ویژه ای (غسل تعمید) داده شود تا از آن گناه پاک گردد. همچنین اعتقاد داشتند که مسیح ﷺ نیز خود را به عنوان تاوان گناهان بشریت فدا کرد و به دار آویخته شد.^۱

اعتراف به گناهان خود در حضور کشیش، آیین دیگری بود که توسط این مبلغین میان مسیحیان رواج یافت. برای این کار اتاق ویژه ای در کلیسا ساخته شد که محل اعتراف و توبه کردن بود. آنان معتقد بودند که با اعتراف گناهکار در برابر کشیش، توبه کننده آمرزیده می شود و عفو ابدی را به دست می آورد.^۲ عبادت و رازونیز با خدا نیز به روز معینی در هفته و در محل کلیسا و در حضور کشیشان اختصاص یافت.^۸

۹ (این گونه آیین ها سبب سست شدن ارتباط شخصی و پیوسته انسان با خدا و واسطه قرار گرفتن کشیشان میان خدا و بندگان او گردید) بسیاری از کشیشان در این دوره شروع به فروختن بهشت کردند و در عوض بخشش گناه، پول های کلان به دست آوردند.

آیین دیگر، ازدواج مسیحی بود.^{۱۰} آنان معتقد بودند که پس از ازدواج، امکان جدایی زن و شوهر نیست و پیوندشان باید ابدی باشد.^۳ زن حق مالکیت ندارد و باید نام خانوادگی وی به نام خانوادگی شوهر تغییر یابد. کشیش ها حق ازدواج نداشتند و تا آخر عمر باید مجرد می ماندند. آنان ازدواج را امری دنیایی و پست تلقی می کردند.^{۱۰}

۹ (این آیین ها و اعتقادات و آداب و رسوم ساخته کلیسا به تدریج اروپا را با فساد، عقب ماندگی و مشکلات دیگر دست به گریبان کرد. برخی از رهبران روشنفکر کلیسا و بسیاری از دانشمندان به دنبال چاره برآمدند و برای رسیدن به راه حل مناسب به مطالعه و تحقیق دست زدند.)^۹

۲- بهره گیری از تجربیات سایر تمدن ها

۱۱ (حدود قرن هفتم میلادی و در اواسط قرون وسطی، در همسایگی سرزمین اروپا، تمدن اسلامی

۱۰. دیدگاه کلیسای قرون وسطی درباره ی ازدواج را بنویسید؟

۱۱. از زمینه های پیدایش تمدن جدید اروپا، بهره گیری از تجربیات سایر تمدن ها بود. آن را شرح دهید؟

۱۲. مونتگمری وات، اسلام شناس انگلیسی در خصوص تأثیرپذیری تمدن جدید از تمدن اسلامی چه می گوید؟

۱۳. ویل دورانت در چه چیزی اروپاییان را مدیون مسلمانان می داند؟

۱۴. آثار مثبت تمدن جدید اروپا را در حوزه ی علم نام ببرید و هر کدام را توضیح دهید؟

متولد شد و طی دو تا سه قرن به مرحله شکوفایی رسید و بر محیط های پیرامون خود پرتو افکند. وقتی اندیشمندان و دلسوزان اروپایی آشنایی اندکی با تمدن مسلمانان پیدا کردند، با شور و شوق فراوان برای تحول در جامعه خود از ثمرات تمدن اسلامی بهره برداری نمودند. کتاب های دانشمندان مسلمان به سرعت ترجمه شد، علاقه به پژوهش و آزمایش و تجربه افزایش یافت، نقد رهبران کلیسا شروع شد، حقوق و قانون مورد توجه واقع گردید و خردورزی در دستور کار قرار گرفت. (۱۱)

۱۲ (مونتگمری وات، اسلام شناس انگلیسی در خصوص تأثیرپذیری تمدن جدید از تمدن اسلامی می گوید: «علم و فلسفه اروپا بدون کمک گرفتن از فرهنگ اسلام توسعه نمی یافت؛... اسلام نه تنها در تولیدات مادی و اختراعات اروپا شریک است، بلکه اروپا را واداشت تا تصویر جدیدی از خود داشته باشد. اما از آنجا که اروپا در حال حاضر علیه اسلام عکس العمل نشان می دهد، تأثیر مسلمانان [بر تمدن غرب] را بی اهمیت جلوه می دهد. وظیفه مهم ما اروپاییان این است که این اشتباه را اصلاح کنیم و به مدیون بودن عمیق خودمان به جهان اسلام اعتراف کنیم.» (۲) ۱۲

۱۳ (ویل دورانت نیز بسیاری از هنرها و فنون برجسته اروپایی همچون معماری، اسلحه سازی و ... را مدیون صنعتگران مسلمان می داند. (۳) ۱۳

آثار و پیامدهای مثبت و منفی تمدن جدید

برای داوری صحیح و منصفانه در خصوص تمدن جدید ضروری است با برخی آثار این تمدن در

حوزه های مختلف آشنا شویم:

الف) حوزه علم

■ آثار مثبت

۱۴ (۱) - رشد سریع علم: تولید علم در قرون اخیر جهشی فوق العاده داشته است؛ به طوری که دوران جدید را می توان دوران علم نامید. اختراع صنعت چاپ، کشف الکتریسیته، ساخت ماشین، اختراع وسایل ارتباطی مانند: تلفن، رادیو، تلویزیون و ماهواره، راه اندازی شبکه های اینترنت و نظریات و کشفیات جدید در علوم مختلف، زندگی در جهان امروز را متحول کرده است.

۲ - توانایی بهره مندی بیشتر از طبیعت: علم و تکنولوژی سبب شد که آدمی بتواند در طبیعت تصرف فوق العاده کند و تغییراتی را در آن به وجود آورد. نفت را از اعماق زمین بیرون بکشد، معادن

۱- Montgomery Watt

۲- تأثیر اسلام بر اروپای قرون وسطی، مونتگمری وات، صفحات ۸۱ و ۱۴۳

۳- تاریخ تمدن، ویل دورانت، ج ۴، ص ۳۲۲.

۱۵. آثار منفی تمدن جدید اروپا را در حوزه ی علم نام ببرید و هر کدام را توضیح دهید؟

۱۶. جدی ترین آسیب مصرف گرایی و مصرف زدگی تمدن جدید را بنویسید؟ نتیجه ی آن چه بود؟

را استخراج کند، کوه‌ها را برای ساختن تونل بشکافد، با سدهای بزرگ آب‌ها را مهار نماید و قدرت و توانایی خود را به رخ طبیعت بکشد. (۱۴)

* نکته: علت به وجود آمدن مکاتب و فرقه های معنوی در غرب: نیاز به معنویت انسان

■ آثار منفی

۱۵ (۱) - مصرف زدگی: از زمانی که ماشین آلات صنعتی ساخته شد، تولید انبوه نیز آغاز گردید. تولید فراوان گرچه در ابتدا نیازهای طبیعی مردم را رفع می کرد، اما در بسیاری از موارد بیش از نیاز طبیعی بازار بود. به همین جهت کارخانه داران با استفاده از جاذبه تبلیغات در مردم، نیازهای کاذب به وجود آوردند تا آنان را به تنوع طلبی بکشانند و مصرف گرایی را به گونه ای سرسام آور افزایش دهند تا خودشان به سود بیشتری برسند. (جدی ترین آسیب این رویه، تغییر الگوی زندگی و دل مشغولی دائمی مردم به کالاهای گوناگونی است که همه روزه وارد بازار می گردد و اذهان و افکار را به خود مشغول می کند و در نتیجه، انسان را از اساسی ترین نیاز خود، یعنی پرورش و تکامل بُعد معنوی و متعالی

* نکته: نتیجه مکاتب عرفانی دست ساز بشر:

سر در گمی بیشتر بشر به دلیل غیر الهی بودن آموزه های این مکاتب

خویش، غافل می سازد. (۱۶)

۱۵ (۲) - نابودی طبیعت: افزایش توان علمی بشر و دستیابی وی به ابزارهای نوین، توانایی وی برای بهره برداری از منابع طبیعی را به سرعت افزایش داد و به تخریب ساختار طبیعی محیط زیست انجامید. (۱۵) (در تمدن اسلامی زمین امانتی الهی در دست انسان بود، در این تمدن زمین منبعی سرشار از ثروت است که

بشر هیچ قید و بند و محدودیتی برای استفاده از آن ندارد) * نکته: نابودی طبیعت معلول نتیجه ی: افزایش توان علمی بشر

۱۵ (۳) - علم زدگی: از حدود قرن هجدهم میلادی به علت پیشرفت های گسترده در علم، این احساس پدید آمد که علم تجربی تنها رمز سعادت ملت هاست و جامعه ای که این راه را بیامد، کلید خوشبختی را به دست آورده است. اما اکنون با گذشت چند قرن و شکست های بی درپی جوامع غربی در عرصه اخلاق و ظهور بحران های اخلاقی در این جوامع، بسیاری دریافتند که علم تجربی نمی تواند پاسخگوی همه نیازهای آنان باشد و نمی توان سعادت را تنها در این علم جست و جو کرد. (۲۰) این نیاز انسان غربی به معنویت باعث شد برخی افراد و گروه ها با هدف کسب مقام و شهرت، مکاتب و فرقه هایی را به نام مکاتب عرفانی و معنوی ایجاد کنند که اگرچه در ظاهر ادعای پاسخ به نیازهای معنوی بشر را دارند اما به دلیل آنکه برآمده از آموزه های وحیانی نیستند، نتیجه ای جز سردرگمی برای بشر تشنه امروز نداشته اند. (۲۰)

۱۷. به اعتقاد برخی محققان، پایه های اصلی قدرت اقتصادی غرب از کجاست؟

پاسخ: ثروت هایی که این کشورها از استعمار کشورهای استعمار زده به دست آوردند.

۱۸. تفاوت دیدگاه تمدن اسلامی و تمدن جدید درباره زمین را بنویسید؟

۱۹. هدف از جاذبه تبلیغات و ایجاد نیازهای کاذب در مردم چیست؟

پاسخ: کشاندن مردم به تنوع طلبی و افزایش مصرف گرایی.

۲۰. انسان غربی برای رفع نیاز معنویت مردم دست به چه اقدامی می زند؟

۲۱. آثار مثبت تمدن جدید اروپا را در حوزه ی عدل و قسط را نام ببرید و هر کدام را توضیح دهید؟

۲۲. توجه به حقوق، قانون، ساختار حکومت و دولت در تمدن جدید، واکنش در برابر چه عاملی بود؟

۲۳. در تمدن جدید اروپا، آگاهی به قانون و حقوق با چه چیزی آغاز شد؟ پاسخ: با ترجمه آثار اسلامی (ب) حوزه عدل و قسط

■ آثار مثبت

۲۱ (۱) - توجه به قانون: پس از گذر از قرون وسطی و شکل گیری دوره جدید، توجه گسترده ای در کشورهای اروپایی به حقوق، قانون، ساختار حکومت و دولت پدید آمد که (عموماً عکس العملی در برابر حاکمیت نامطلوب کلیسا در قرون وسطی بود). آگاهی به قانون و حقوق که ابتدا با ترجمه آثار اسلامی اتفاق افتاد، فوایدی برای تمدن جدید داشت. (مردم با حقوق خود در مقابل دولت ها و در رابطه با یکدیگر آشنا شدند و به تدوین قوانین حقوقی پرداختند و برای حفظ آنها سازمان هایی تأسیس کردند. حق کارگر، حق کودک، حق تعلیم و تربیت، حق داشتن شغل، حقوق متقابل زن و مرد و حق مردم در مقابل دولت به رسمیت شناخته شد) ۲۴

۲ - مشارکت مردم در تشکیل حکومت: حق تعیین سرنوشت و دخالت مردم در امور خود، گام مثبت دیگری بود که در تمدن جدید برداشته شد و (باعث شد برخی حکومت های استبدادی و موروثی حاکم بر کشورهای اروپایی از صحنه خارج شوند). ۲۵
۲۱

■ آثار منفی

۲۶ (۱) - ظهور ظلم فراگیر و پدیده استعمار: تولید انبوه کالا و نیاز به بازار کشورهای دیگر، احتیاج به منابع طبیعی دیگر کشورها و نیز روحیه فزون خواهی حاکمان غربی سبب شد که سرمایه داران و قدرتمندان غربی، کشورهای دیگر را، به خصوص در آسیا و آفریقا هدف قرار دهند و به بهانه استعمار، بسیاری از این کشورها را تصرف کنند و ذخایر با ارزش و گران قیمت آنها را، از آثار باستانی و کتاب های خطی گرفته تا جواهرات و منابع طبیعی و معدنی، به کشور خود ببرند و برای آن ملت ها فقر و نیازمندی را بر جا گذارند. ۲۷
برخی محققان بر این باورند ثروتی که در دوره استعمار از کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر منتقل شد، آن قدر زیاد بود که پایه های اصلی قدرت اقتصادی غرب را به وجود آورد.

مهم

۲ - افزایش فاصله میان انسان های فقیر و غنی در جهان: شکل گیری نظام های سیاسی جدید، بر پایه قدرت سرمایه داران و نفع طلبی فزاینده آنان بود صاحبان سرمایه و صنعت، منابع طبیعی اکثر نقاط جهان را به بهایی بسیار اندک خریدند و یا با قدرت نظامی خود تاراج کردند و کالاهای خود را با قیمت هایی بسیار سنگین به مردم همان سرزمین ها فروختند. بدین ترتیب، بخش کوچکی از جهان روز به روز غنی تر شد ولی بخش اعظم آن در فقر و تنگدستی فرورفت. ۲۶

۲۴. فواید توجه به قانون در تمدن جدید را بنویسید؟ مثال بزنید.

۲۵. اقدام مثبت تمدن جدید در مشارکت مردم در تشکیل حکومت، سبب چه نتایجی شد؟

۲۶. آثار و پیامدهای منفی تمدن جدید اروپا در حوزه عدل و قسط را بنویسید. و هر کدام را توضیح دهید ۱۵۵

۲۷. چه عواملی موجب شد تا حاکمان غربی، کشورهای آسیا و آفریقا را هدف قرار دهند؟

۲۸. وارد شدن بیشترین آسیب‌ها به خانواده‌ها توسط تمدن جدید، معلول و نتیجه‌ی چه چیزی است؟

۲۹. آثار و پیامدهای منفی تمدن جدید اروپا در حوزه خانواده را بنویسید. و هر کدام را توضیح دهید

۳۰. منظور از خانواده‌ی هسته‌ای و خانواده‌ی گسترده چیست؟

ج) حوزه خانواده

۲۸ (نگاه مادی تمدن جدید به انسان به‌ویژه در حوزه روابط زن و مرد) بیشترین آسیب‌ها را به نهاد

خانواده وارد کرده است؛ برخی از آسیب‌ها عبارت‌اند از:

۲۹ (۱- فروپاشی نهاد خانواده: در غرب قدیم، مانند همه سرزمین‌های دیگر، علاوه بر خانواده هسته‌ای

که مرکب از پدر، مادر و فرزندان است، خانواده گسترده هم، که شامل اقوام و خویشان می‌شد، نمود

فراوان داشت) اما در خلال دو نسل گذشته نه تنها خانواده گسترده متلاشی شد، خانواده هسته‌ای نیز،

به تدریج از هم گسیخته گردید. بر این پدیده‌ها باید این واقعیت را نیز افزود که امروزه شمار فزاینده‌ای از

کودکان در غرب، در خانواده‌ها یا خانه‌هایی بزرگ می‌شوند که پدر یا مادر در آن حاضر نیست و آن یکی

هم که حاضر است چون نمی‌تواند یک تنه وظیفه پدر و مادر را توأمان ایفا کند، غالباً از زیر بار مسئولیتی

که پدرها و مادرها در خانواده‌های اصیل برای انتقال دادن ارزش‌های اخلاقی به جوانان برعهده داشته‌اند

شانه خالی می‌کند) همین امر باعث شده است که فقط در کشور انگلیس ۹ میلیون نفر تنها زندگی کنند،

به گونه‌ای که دولت این کشور ناچار شده وزارت خانه‌ای به نام وزارت تنهایی ایجاد کند.^۱

۲۹ (۲- بی‌بند و باری جنسی: امروزه بی‌بندوباری جنسی آن‌چنان در غرب رواج یافته است که بسیاری

از مردم به این نتیجه رسیده‌اند که توان اصلاح و مبارزه با آن را ندارند.^۲ از این رو، به ناچار در پی آن

برآمده‌اند که ضوابط و معیارهای اخلاقی را تغییر دهند؛ به عنوان مثال، در میان غربیان جدید، دیگر

هیچ گونه ضابطه و معیار مذهبی یا اخلاقی که منشأ الهی داشته باشد، معنا ندارد.^۳ ۲۹

۲۹ (۳- استفاده/بزاری از زنان: استفاده ابزاری از زنان برای تبلیغ کالاهای سرمایه‌داران، تشویق

آنان به پوشیدن لباس‌های نامناسب و تحریک‌کننده، عادی شدن روابط نامشروع میان زنان و مردان در

برخی کشورها، و تجارت گسترده زنان به عنوان کالای جنسی روی دیگر تمدن جدید است) اگر لایه

ظاهری و سطحی موقعیت زن در دنیای امروز، که بسیار زیبا و خوش‌منظر آراسته شده، کنار رود و

باطن آن آشکار گردد، خواهیم دید که سودآوری تجارت فحشا در حال ربودن گوی سبقت از تجارت

مواد مخدر و اسلحه است.^۴ ۲۹

۳۱. چرا دولت انگلیس ناچار به ایجاد وزارتخانه تنهایی شد؟

پاسخ: تک سرپرستی فرزندان و عدم توانایی آن سرپرست در انجام وظایف پدر و مادر منجر به این شد که

فرزندان، خود زندگی‌شان را شکل دهند همین امر موجب شد که ۹ میلیون نفر تنها در انگلیس باشند که برای آنها

ناچار به ایجاد وزارتخانه تنهایی شدند.

۳۲. چرا امروزه در غرب ضوابط و معیارهای اخلاقی تغییر یافته‌اند؟

پاسخ: به دلیل رواج بسیار زیاد بی‌بند و باری جنسی و عدم توان مردم در اصلاح این وضع.

۳۳. نمونه‌هایی از استفاده ابزاری از زنان در تمدن جدید را بنویسید

۳۴. نکته مهم: تمدن اسلامی در اواسط قرون وسطی یعنی قرن هفتم متولد شد و طی دو تا سه قرن شکوفا شد.

۳۵. علت این وضع فساد و بی بند و باری های اخلاقی در فیلم ها، تصاویر و رمان های غرب چیست؟ پاسخ: ۱. بی اهمیتی بعد معنوی و الهی انسان در تمدن جدید ۲. پایین آوردن ارزش زن در سطح یک کالا و وسیله اگر بعد معنوی و الهی انسان دارای اهمیت و جایگاهی در تمدن جدید بود، و اگر به زنان آن گونه که دین اسلام بها می دهد، بها و شخصیت داده می شد، حتماً وضع دیگری در تولید فیلم ها، رمان ها، و تصاویر تبلیغاتی حاکم می شد.

بیشتر بدانیم

مسئله ای که امروزه اندیشمندان دلسوز را در جوامع غربی و شرقی به خود مشغول داشته و به فکر چاره اندیشی برای آن هستند، فضای محصور و طراحی شده ای است که آدم ها به ناچار و ناخودآگاه در آن زندگی می کنند و می پندارند آن گونه زندگی می کنند که خود می خواهند و می پندارند که نوع لباس، غذا، اتومبیل، آرایش، تفریح و گردش، کتاب، مجله و ده ها جزء دیگر از اجزای زندگی را کاملاً به سلیقه خود انتخاب می کنند.

گرچه به طور مثال، مد لباس، مدل اتومبیل و شکل آرایش بر کسی تحمیل نمی شود و انتشار صدها هزار روزنامه و مجله متنوع، نمادی از آزادی اندیشه است، اما اگر از این نگاه ظاهری بگذریم می بینیم که بر دست و پای عقل بسیاری از انسان ها، زنجیرهایی ضخیم بسته شده که میدان عمل آزاد و انتخابگرانه آنها را کاملاً محدود کرده است.

شاید برای اولین بار در تاریخ انسان باشد که نصف ثروت جهان در مالکیت فقط سیصد خانواده است و نصف دیگر آن، بین بیش از شش میلیارد جمعیت زمین، آن هم باز به صورت ناعادلانه توزیع می شود. از این رو کاملاً منطقی است که دستگاه های فرهنگ ساز جهان در انحصار کسانی باشد که نصف ثروت جهان را در مالکیت خود دارند و با پیچیده ترین روش های تبلیغاتی، فکر و قلب بسیاری از انسان ها را مسحور می کنند و برای آنها سلیقه آفرینی می نمایند. لحظه ای که یک هنرپیشه یا ورزشکار محبوب با پوشیدن لباسی با طرحی جدید پشت صفحه تلویزیون ظاهر می شود و هزاران نفر از مشتاقان خود را به طور غیرمستقیم به پوشیدن آن ترغیب می کند، روشن است که سود و منفعت مادی این کار به چه کسانی می رسد و ثروت چه گروهی را افزایش می دهد.

آیا این همه تنوع و رنگارنگی در لباس، غذا، آرایش، کالاهای صنعتی و خانگی پاسخی به نیازهای حقیقی ماست؟

آیا توجه و دل مشغولی روزانه مردم به این امور، آنان را از توجه به نیازهای حقیقی باز نداشته است؟

متن زیر را بخوانید و به سؤال پایانی آن پاسخ دهید :

(محتوای این بخش فقط برای پاسخ به سؤال‌های پایانی است و نیازی به حفظ کردن آن نیست و در هیچ امتحانی نباید از آنها سؤال داده شود.)

پس از دوره طولانی موسیقی کلاسیک در غرب که بیشتر به مسائل اجتماعی، فلسفی و دینی می‌پرداخت، امروزه، غرب با یک موسیقی بسیار عامیانه و مبتذل مواجه است که بیان احوال نفسانی نسل جدید است. این موسیقی در چند دهه اخیر با ریتم‌های شدیداً افسارگسیخته و اجراهای فوق‌العاده پرسروصدا ظهور کرده است و غرایز حیوانی را در آدمی برمی‌انگیزد. حداقل سخنی که می‌شود درباره این نوع موسیقی‌ها گفت این است که این موسیقی‌ها نه از تسلیم در مقابل خداوند مایه گرفته، نه به سلامت و آرامش نفس کمک می‌کند، نه مانند برخی موسیقی‌های قرن نوزده و بیست در خدمت تلاش و مبارزه و اصلاح نظام اجتماعی است و نه اجراکنندگان و ستارگان این موسیقی‌ها اسوه‌های معنوی و عفت اخلاقی هستند. تنها نتیجه آن تخریب روح و روان کسانی است که به دامن آنها پناه برده‌اند!

اما متفکران دلسوز و دردمند غربی تصریح کرده‌اند که این رفتارهای هیجان‌انگیز برخاسته از پیامدهای تمدن جدید است که نابسامانی فکری، بوج‌گرایی و بی‌تکیه‌گویی را برای بسیاری از جوانان به ارمغان آورده است. این رفتارها نشان‌دهنده بی‌محتوایی زندگی ماشینی و بی‌معنایی آن، غفلت از خداوند و خلاصه محروم بودن جامعه غربی از یک تفکر عمیق و درست عقلی نسبت به هستی، انسان و خداست. همین ازدست رفتن معنای زندگی برای بسیاری از جوان‌ها است که آنها را به بیراهه لذت‌های آنی جسمانی از طریق روابط جنسی یا استفاده از مواد مخدر و قرص‌های روان‌گردان و یا گاهی خشونت و جنایت کشانده یا برخی دیگر را به جست‌وجوی فلسفه‌ها و فرهنگ‌ها و حتی «ادیان جدید» واداشته است.^۲

اکنون که متن بالا را مطالعه کرده‌اید، به سؤال زیر پاسخ دهید.

آیا این هنر امروز، انسان را متوجه خدا، معنویت، ارزش‌های بزرگ، فضائل اخلاقی، تحکیم بنیان خانواده، عفاف و پاکدامنی می‌کند یا بیشتر به وادی خشونت، شهوت‌پرستی و هوس‌رانی، مصرف‌گرایی و سستی روابط خانوادگی وارد می‌سازد؟ پاسخ خود را با دلیل توضیح دهید.

پاسخ: خشونت، هوس‌رانی، مصرف‌گرایی و ... چرا که همه امروزه در خدمت بنگاه‌های سرمایه‌داری و با هدف

تبلیغ سبک زندگی غربی مبتنی بر تولید انبوه کالا و مصرف‌گرایی است و تنها به بعد مادی انسان و غرایز حیوانی او توجه دارد.